

دانشگاه علوم پزشکی تهران
سازمان بهداشتی و درمانی استان تهران
سازمان غذا و دارو

IFDA
سازمان غذا و دارو

استانداردها و مقررات عرضه گیاهان دارویی در عطاری‌ها

این بسته آموزشی ویژه مراکز عرضه کننده گیاهان دارویی گردآوری و تهیه گردیده است

معاونت غذا و دارو و دانشگاه علوم پزشکی همدان

مدیریت نظارت و ارزیابی فرآورده‌های طبیعی، سنتی، مکمل و شیر خشک

آدرس: همدان - انتهای بلوار شهید فهمیده - میدان قائم - ساختمان معاونت غذا و دارو

تلفن: ۰۸۱۳۸۳۸۱۸۰۱-۴

۱۲- متصدیان واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی موظفند قبل از تأسیس یا اشتغال به کسب و حرفه، نسبت به اخذ پروانه کسب و کارت بهداشت اقدام نموده و سایر موارد مربوط به قانون نظام امور صنفی را مراعات نمایند. ضمناً نصب موارد فوق‌الذکر در معرض دید مراجعان و تمدید مستمر قبل از سررسید تاریخ انقضا الزامی است.

۱۳- واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی ملزم به رعایت اصول بهداشتی و استانداردهای نگهداری گیاهان دارویی مانند دما و رطوبت محیط، عدم وجود گرد و غبار پودر گیاهان در محیط و محافظت از تابش مستقیم نور خورشید می‌باشند.

۷- تولید و بسته‌بندی اسانس‌ها و عصاره‌های گیاهی مشمول ضوابط مربوطه مندرج در مجموعه قوانین و مقررات دارویی ایران بوده است و خارج از حیطه فعالیتی واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی می‌باشد.

۸- فروش هرگونه اقلام دارویی (گیاهی و غیرگیاهی) اعم از داروهای تولیدی داخل کشور، داروهای وارداتی، داروهای قاچاق و داروهای دست‌ساز، غیرمجاز و فاقد مجوز (هرگونه فرآورده فرموله شده از جمله قرص، کپسول، پودر، کرم، پماد، محلول، شربت، شیاف) و معجون‌ها و فرآورده‌های مخدر (قرص و شربت متادون، قرص ترامادول، تنتور اوپیوم و غیره) در واحدهای صنفی عطاری و عرضه گیاهان دارویی ممنوع است. شایان ذکر است کلیه فرآورده‌های تقویتی، تحریک کننده، ویتامین و غیره، جزء اقلام دارویی محسوب شده و غیر قابل فروش در واحدهای مذکور می‌باشند.

۹- هرگونه دخالت متصدیان واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی در امور پزشکی، درمانی و دارویی مانند تشخیص بیماری، معاینه، تجویز، درخواست برگه آزمایش و سونوگرافی تخلف محسوب می‌شود.

۱۰- درج هرگونه تبلیغات فریبنده، غیرقانونی و ذکر اثر درمانی برای محصولات، مانند درمان چاقی و لاغری، ترک اعتیاد، درمان ناباروری، درمان اختلالات کبدی و کلیوی و ریوی، درمان مشکلات جنسی، عارضه‌های پوستی، فشار خون و غیره ممنوع است.

۱۱- ذکر عناوین عطاری، فروشنده گیاهان دارویی، فروشگاه گیاهان دارویی در تابلو و یا فاکتور واحد صنفی مجاز بوده اما استفاده از عناوین داروخانه گیاهی، داروخانه سنتی، فروشگاه داروهای گیاهی و ... قابل قبول نمی‌باشد.

۳- عرضه گیاهان دارویی که به صورت صنعتی بسته‌بندی شده‌اند و دارای پروانه ساخت معتبر از وزارت درمان، بهداشت و آموزش پزشکی می‌باشند در واحدهای عطاری و مراکز مجاز عرضه گیاهان دارویی بلامانع است.

۴- عرضه عرقیات گیاهان دارویی بدون درج خاصیت درمانی در واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی بلامانع است.

۵- عرضه عرقیاتی که به صورت صنعتی تولید و بسته‌بندی شده‌اند به شرط وجود پروانه ساخت معتبر از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی بلامانع است.

۶- واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی می‌توانند نسبت به عرضه و فروش انواع روغن‌های طبیعی که از گیاهان دارویی استحصال شده‌اند به صورت غیربسته‌بندی شده و بدون درج خاصیت درمانی اقدام نمایند.

۱- فروش گیاهان دارویی و اندام‌های آن گیاهان به صورت خشک یا زنده در واحدهای عطاری و عرضه گیاهان دارویی بلامانع است. لازم به ذکر است داروهای گیاهی حاصل فرموله‌شدن برخی اجزاء و عصاره گیاهان به اشکال دارویی در کارخانه‌های داروسازی طی فرآیندهای خاص هستند و واحدهای مذکور اجازه‌ی عرضه هیچ‌گونه فرآورده‌ای تحت عنوان داروی گیاهی را ندارند.

۲- بسته‌بندی گیاهان دارویی توسط واحدهای عطاری و فروشگاه‌های گیاهان دارویی ممنوع بوده و تنها در هنگام تحویل به مشتری به شرط رعایت اصول و استانداردهای بهداشتی، استفاده از بسته‌بندی شفاف با امکان رویت محتویات، بلامانع است.

در فرهنگ اسلامی و طب سنتی ایرانی گیاهان دارویی از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند. از این رو دانش و آگاهی فروشندگان گیاهان دارویی نقش عمده‌ای در تامین یا تهدید سلامت جامعه دارد.

با توجه به این که عطاری‌ها در کشور ما از مهمترین مراکز ارائه دهنده گیاهان دارویی در سطح جامعه هستند، سطح آگاهی آنان در خصوص گیاهان دارویی ارتباط مستقیم با سلامت افراد جامعه دارد و نبود نظارت دقیق بر فعالیتشان می‌تواند تهدیدی برای سلامت عمومی باشد.

نظارت مستمر و دقیق بر عطاری‌ها و آموزش صحیح به صاحبان آنها، نه تنها موجب ارتقای سطح سلامت عمومی می‌شود، بلکه به افزایش اعتماد مردم نسبت به طب سنتی و گیاهان دارویی نیز کمک خواهد کرد. نظارت صحیح، امکان بهره‌گیری اصولی از ظرفیت‌های طب سنتی را فراهم می‌سازد و از ورود افراد سودجو به این حوزه جلوگیری می‌کند.

به استناد قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۴۴ و اصلاحات بعدی آن و بندهای ۱۱، ۱۲ و ۱۳ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷ و ماده ۱۸، ۲۲ و ۲۷ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲ و نیز به منظور ساماندهی، کنترل و نظارت بر امور عرضه گیاهان دارویی، حیطة‌ی فعالیت واحدهای مربوطه (عطاری و عرضه‌کننده گیاهان دارویی) به شرح ذیل اعلام می‌گردد :